

สรุปประเด็นข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
จากการประชุมเวทีวิชาการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับภูมิภาค ครั้งที่ 1
วันที่ 20 กันยายน 2561 ณ นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
1	<p>การสำรวจข้อมูลของปลาที่มีความหนักแน่นหรือไม่ และใช้เวลาเท่าไร</p> <p>เหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขเป็นอันดับแรกคืออะไร</p>	<p>จำนวน 1 ครั้ง ใน 4 วัน (ฤดูแล้ง) และ 4 วัน (ฤดูฝน) แต่ระบุไม่ได้ว่าปีใด การสำรวจของปลาเมื่อปี 2011 ในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่างจำนวน 1 ครั้ง</p>	<p>ข้อแนะนำในการปรับปรุงอยู่รวม ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) เพื่อนำไปปฏิบัติในขั้นตอนการออกแบบสุดท้าย</p>
2	<p>เอกสารที่ส่งมอบระบุถึงการส่งออกพลังงานไฟฟ้ามายังประเทศไทย และ กฟผ.ตกลที่จะซื้อพลังงานนั้นหรือไม่</p>	<p>ยอมรับว่าตลาดพลังงานตอนนี้แสดงถึงปัญหาของ สปป.ลาว แต่อย่างไรก็ตาม กฟผ. และ สปป.ลาว กำลังดำเนินการเพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาพลังงานโครงการที่สำคัญต่าง ๆ รวมไปถึงโครงการที่สอดคล้องกับความร่วมมือ 9000MW”(9000MW MoU)</p>	<p>ติดตามการปรับปรุงยุทธศาสตร์โครงการไฟฟ้าพลังน้ำของ MRC</p>
3	<p>รายงานการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility Study) และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ได้รับการรับรองจากรัฐบาล สปป.ลาว แล้วหรือไม่</p> <p>ในกรณีที่ประเทศสมาชิกอื่น ๆ มีข้อห่วงกังวลจะดำเนินการอย่างไรหากเอกสารได้รับการรับรองแล้ว</p>	<p>เป็นกระบวนการภายใน ทั้งนี้ รัฐบาล สปป.ลาว ต้องให้ความเห็นชอบในแต่ละขั้นตอนของแต่ละการศึกษา ก่อนส่งมาที่ MRC เพื่อดูแลด้านการทบทวนเชิงเทคนิค (Technical review) อย่างไรก็ตาม ข้อคิดเห็นจากประเทศสมาชิกจะถูกนำไปพิจารณาในการออกแบบรายละเอียดที่เหมาะสมที่สุด อย่างเช่น โครงการไซยะบุรีได้ถูกปรับเปลี่ยนอย่างมาก (ทางระบายน้ำแบบ design-bottom outlet) ดังนั้น ทำให้มีค่าใช้จ่ายโครงการที่เพิ่มขึ้นและรัฐบาล สปป.ลาว ต้องการโครงการที่ยั่งยืน</p>	<p>MRCs จะทำงานร่วมกับสำนักเลขาธิการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาว (LNMCS) เพื่อความชัดเจน</p> <p>ประเทศสมาชิกอาจรวบรวมข้อกังวลเหล่านี้ในแบบตอบรับ (Reply form)</p>

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
4	รัฐบาล สปป.ลาว ได้ทำการศึกษาเชิงแบบขั้นบันได เป็นระยะเวลากว่า 10 ปีแล้ว รัฐมีการประสานงานในเรื่องการพัดพาตะกอนหรือไม่ และมีความก้าวหน้าอย่างไร	ในขณะนี้ กำลังดำเนินการศึกษาโดยการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานเพื่อการพัฒนาแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส (AFD) และดำเนินการโดยบริษัทที่ปรึกษา CNR ในการสร้างศูนย์ติดตามและประสานงาน (Coordinatin and Monitoring Centre: CMC) และเป็นที่ยอมรับแต่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ทั้งนี้ กระทรวงพลังงานและเหมืองแร่ (Ministry of Energy and Mining: MEM) ของ สปป.ลาว ต้องการที่จะดำเนินการเรื่องศูนย์ติดตามโดยเร็ว จะมีการส่งข้อมูลระดับน้ำปัจจุบัน (Real time ข้อมูลจากกล้องวงจรปิดที่ถูกติดตั้งในบริเวณต้นน้ำท้ายน้ำของอ่างเก็บน้ำไปยัง MEM ในกรณีเขื่อนขนาดใหญ่ในแม่น้ำสายประธาน ทุกเขื่อนจำเป็นต้องแบ่งปันข้อมูล และ MEM ได้มีการหารือกับ บริษัท PowerChina ทั้งนี้ เขื่อนบนลุ่มน้ำตอนบนของจีนก็จำเป็นต้องแบ่งปันข้อมูลนี้	MRCS จะทำงานกับ MEM ผ่านการดำเนินการของแผนปฏิบัติการร่วมของโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำปากแบง
5	รัฐบาล สปป.ลาว มีความคิดเห็นอย่างไรกับแถลงการณ์และแผนการดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan: JAP) ของปากแบง	แผนการดำเนินงานร่วมยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาจากคณะกรรมการร่วม JAP จำเป็นต้องได้รับการอนุมัติเพื่อนำไปสู่การดำเนินการในขั้นตอนต่อไป	มีคาดหวังว่าแผนการดำเนินงานร่วมของปากแบงจะได้รับการอนุมัติในปี 2018 ในรูปแบบของฉบับการทำงาน (Working Version)
6	การศึกษาอ่างเก็บน้ำอื่น ๆ (โครงสร้างพื้นฐาน) ที่เป็นอุปสรรคต่อการไหลของตะกอน	ในรายงานการศึกษาผลกระทบจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำบนแม่น้ำโขงสายประธาน (Council Study) ได้ระบุถึงประเด็นนี้แล้ว ซึ่งประเด็นนี้จะมีการพิจารณาในความเห็นต่อร่างรายงาน (TRR) ภายใต้การประเมินผลกระทบสะสมของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากลาย	ความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (TRR) มีการรวบรวมแหล่งอ้างอิงของเขื่อนกักเก็บน้ำขนาดใหญ่

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
7	แบบที่เป็นมาตรฐานของการออกแบบโครงการในประเทศสมาชิก/ข้อคิดเห็นต่อโครงการหรือไม่ มีวิธีการควบคุมคุณภาพของการก่อสร้างในประเทศสมาชิกหรือไม่	โดยปกติแล้วรัฐบาล สปป.ลาวจะศึกษาความเป็นไปของโครงการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ PNPCA ความร่วมมือภายใต้ความตกลงแม่โขง 1995	การดำเนินการแผนการดำเนินการร่วมของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากลายอาจจะมีการอนุญาตให้มีส่วนร่วมในการออกแบบขั้นสุดท้ายและการก่อสร้าง การตรวจสอบคุณภาพจะถูกนำไปใส่ใน TRR
8	การบริหารจัดการเขื่อนต่างๆ (operation rules) ควรนำมาพิจารณาในการดำเนินการของเขื่อนปากลาย	ข้อมูลเบื้องต้นเรื่องการบริหารจัดการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากลายอยู่ในขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ และขึ้นอยู่กับข้อเสนอแนะของการปรึกษาหารือภายในระยะเวลา 6 เดือน เพื่อการพิจารณาการออกแบบ	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) ได้รวมข้อเสนอประเด็นนี้ไว้ อาจนำไปบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan: JAP) ของโครงการ
9	การออกแบบมีการพิจารณาเรื่องผลกระทบจากแผ่นดินไหวหรือไม่	มี มีการพิจารณาเรื่อง การจัดการความเสี่ยงจากแผ่นดินไหว (seismic hazard management) โครงสร้างและอุทกภัยที่มีมาตรฐานและมั่นคง ทั้งนี้ MRCS ยังต้องการข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้พัฒนา	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) ได้รวมข้อเสนอประเด็นนี้ไว้ อาจนำไปบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan: JAP) ของโครงการ
10	ใช้แบบจำลองชนิดใดในความปลอดภัยของเขื่อน	ยังไม่ได้รับข้อมูลด้าน Failure mode จาก ผู้พัฒนาโครงการ MRCS ยังต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในการประเมินผลต่อไป	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) ได้รวมข้อเสนอประเด็นนี้ไว้ อาจนำไปบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan:JAP) ของโครงการ
11	ในกรณีหากเขื่อนปากลายแตกจะมีผลกระทบพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตอนล่างอย่างไร และมีการจำลองสถานการณ์หรือไม่	MRCS กำลังสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้พัฒนาเกี่ยวกับกรณีเขื่อนแตกและการวิเคราะห์ผลกระทบ	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) ได้รวมข้อเสนอประเด็นนี้ไว้ อาจนำไปบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan:JAP) ของโครงการ

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
12	ความแตกต่างระหว่างมาตรฐานของจีนและมาตรฐานสากลคืออะไร	MRC เห็นว่ามาตรฐานของจีนควรมีการแปลเป็นภาษาอังกฤษ ผู้พัฒนาด้านไฟฟ้าพลังน้ำจากสาธารณรัฐประชาชนจีน กล่าวว่า ตั้งแต่ คณะกรรมการสากลของเขื่อนขนาดใหญ่ (ICOLD) มีการตั้งดัชนีน้ำท่วม (flood parameters) มากขึ้น ซึ่งพวกเรา ก็ได้ดำเนินการตามมาตรฐาน International Committee of Large Dam (ICOLD) แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการคำนวณนั้นจะใช้ตามมาตรฐานของจีน	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค(Technical Review Report: TRR) ควรมีความชัดเจนและมีความเข้มงวดของมาตรฐานการนำมาใช้
13	หากมาตรฐานของทั้งจีนและมาตรฐานของ ICOLD ถูกนำมาใช้เป็นข้อปฏิบัติ ทั้งสองอย่างนี้จะเป็นที่ยอมรับของ MRC หรือไม่	หากมาตรฐานของจีนมีความเท่ากันหรือมากกว่ามาตรฐานของ ICOLD ดังนั้นโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากลายควรที่จะมีการพิจารณาไปกับแนวทางการออกแบบเบื้องต้นของคณะกรรมการแม่น้ำโขง พ.ศ.2552 (PDG 2009) MRC จะมีการประเมินผลและจะแจ้งผลการให้ทราบต่อไป	ข้อแนะนำนี้ได้ถูกระบุไว้ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR)
14	ด้านความปลอดภัยของตัวเขื่อน: มาตรฐานของจีนคืออะไร ความแตกต่างที่สำคัญคืออะไร และในเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายประธานอื่นๆ ใช้มาตรฐานอะไรบ้าง	ความเหมือนของมาตรฐานจีนและมาตรฐานสากล MRC ได้ร้องขอให้มาตรฐานของจีนมีการแปลเป็นภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่มากขึ้น ด้าน Flood return period ใช้มาตรฐานของ ICOLD เพราะมีมาตรฐานที่สูงกว่า	ข้อแนะนำนี้ได้ถูกระบุไว้ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR)
15	ควรใช้ข้อมูลใน ณ เวลาขณะนั้น (real time data) ของโครงการไซยะบุรีเพื่อการพิจารณาการออกแบบของโครงการปากลาย	-	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) ได้รวมข้อเสนอประเด็นนี้ไว้ อาจนำไปบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan: JAP) ของโครงการ

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
16	การพิจารณาหลักการของชลศาสตร์ อุทกวิทยาและการประเมินผลตะกอน (เครื่องมือชลศาสตร์และระดับน้ำท่วมสูงสุด)	MRC จะทำงานอย่างไรใกล้ชิดร่วมกับทีมงานนานาชาติเพื่อที่จะได้ข้อมูลอย่างละเอียดจากผู้พัฒนา	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) ได้รวมข้อเสนอประเด็นนี้ไว้ อาจนำไปบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan:JAP) ของโครงการ
17	<p>ข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับผลกระทบของเขื่อนปากลายที่จะส่งผลกระทบต่อชนตอนล่างของ สปป.ลาว และการเกิดน้ำท่วมในประเทศไทย เนื่องจากในบางครั้งไม่มีการประสานงานที่ดีระหว่างประเทศและระหว่างภูมิภาคของการบริหารจัดการเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายประธาน ซึ่งเราจะสามารถอุดช่องว่างนี้ได้ได้อย่างไร</p> <p>เราสามารถที่จะนำการบริหารจัดการน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตอนบนสู่พื้นที่ลุ่มน้ำโขงตอนล่างมาปรับใช้ได้อย่างไร เพื่อที่จะบรรเทาผลกระทบทางลบ</p> <p>เราสามารถที่จะแนะนำให้มีการยืดระยะเวลาการปรึกษาหารือล่วงหน้าเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร</p>	-	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) ได้รวมข้อเสนอประเด็นนี้ไว้ อาจนำไปบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan: JAP) ของโครงการ
18	<p>ข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับการรอดชีวิตของปลา</p> <p>เราจะมั่นใจได้อย่างไรว่าอัตราการรอดชีวิตของปลาอพยพกลับลงมาพื้นที่ตอนล่าง (Downstream) ด้วยมาตรการลดผลกระทบที่มีประสิทธิภาพ</p>	ควรมีการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำที่มีประสิทธิภาพ	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) ได้รวมข้อเสนอประเด็นนี้ไว้ อาจนำไปบรรจุไว้ในแผนการดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan: JAP) ของโครงการทางผ่านปลาของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำปากลายควรสอดคล้องกับ

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
			<p>ทางผ่านปลาของโครงการไซยะบุรี ทั้งนี้ แผนงานติดตามร่วมด้าน สิ่งแวดล้อม (the Joint Environmental Monitoring Programme: JEM) จะ ประเมินผลความมีประสิทธิภาพ ของการออกแบบทางผ่านปลาใน ระยะยาว</p>
19	<p>ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบการตั้ง ถิ่นฐานใหม่ (Resettlement) ของชุมชนและแผนการนั้นคือ อะไร</p>	<p>ผู้พัฒนาโครงการและรัฐบาล สปป.ลาว จะเป็นผู้รับผิดชอบแผนการดำเนินงาน การตั้งถิ่นฐานใหม่ในระดับจังหวัด ระดับอำเภอและระดับชุมชน ปัญหา เหล่านี้ได้พิจารณาในรายงานการ ประเมินผลกระทบทางสังคม Social Impact Assessment: SIA) และ รายงานแผนการติดตามและบริหาร จัดการทางสังคม (Social Management and Monitoring Plan: SMMP) โดย MRC จะเป็นผู้รับผิดชอบปัญหา ข้ามพรมแดน และร่างรายงานการประเมินผล กระทบทางสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน (Transboundary Environmental Assessment: TbEIA) จะระบุถึงความ รับผิดชอบและผู้สนับสนุนทางการเงิน ของปัญหาข้ามพรมแดน)</p>	
20	<p>เราสามารถที่จะดำเนินการด้าน ผลกระทบทางสังคมข้าม พรมแดน (Tb-social impact) ให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างไรและ สามารถเชื่อมโยงกับทางด้าน วิชาการได้อย่างไร</p>	<p>ร่างการออกแบบของคณะกรรมการ แม่น้ำโขง พ.ศ.2561 (Design Guidance 2018: DG 2018) จะถูก นำมาใช้ในการทบทวนและจะเชื่อมโยง กับภาคส่วนต่างๆ ที่อาจส่งผลต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น หาก DG 2018 ถูกนำมาใช้โดยผู้พัฒนาด้วย มาตรการการบรรเทาผลกระทบขั้น สูงสุด ดังนั้น MRCS เชื่อว่าผลกระทบ</p>	<p>ความเห็นต่อร่างรายงานทบทวน ทางเทคนิค (TRR) เสนอให้ MRCS พิจารณาการดำเนินงานต่อไปใน ประเด็นนี้</p>

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
		ทั้งหมดจะลดลงเหลือเป็นเพียงผลกระทบตกค้าง (residual impact) ในโครงการ	
21	ในโครงการนี้ควรมีส่วนประกอบด้านสถานะเพศ (gender) รวมถึงควรมีการพิจารณาเรื่องการอพยพของประชาชนเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านโภชนาการ	-	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) ได้รวมข้อเสนอประเด็นนี้ไว้ อานำไปบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan: JAP) ของโครงการ
22	ควรให้มีการประเมินผลกระทบสะสม (Cumulative Impact Assessment: CIA) ในเชิงสังคม (social component)	การศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดนฯ (Council Study: CS) ควรมีรายงานผลการประเมินสะสมในระดับภูมิภาค	ในความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) ได้รวมข้อเสนอประเด็นนี้ไว้ อานำไปบรรจุไว้ในแผนดำเนินงานร่วม (Joint Action Plan: JAP) ของโครงการ
23	วิเคราะห์ประโยชน์และค่าใช้จ่ายในด้านสังคม (cost and benefit analysis)	สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRCS) บันทึกประเด็นนี้ไว้	ความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (TRR) เสนอให้ MRCS พิจารณาการดำเนินงานต่อไปในประเด็นนี้
24	จะดำเนินการอย่างไรในการแบ่งความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายให้ครอบคลุมผลกระทบในด้านต่างๆ และจะกำหนดบทบาทของภาคเอกชนอย่างไร	คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC) ไม่ได้คำนึงเพียงแคถึงผลกระทบในระดับข้ามพรมแดนเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงผลกระทบในระดับท้องถิ่นอีกด้วย มีหลายประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นเป็นผลกระทบในระดับท้องถิ่นและอยู่ในความรับผิดชอบของผู้พัฒนา (developer) และ องค์กรท้องถิ่น	MRC จะดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง ตามบทบาทและหน้าที่ของ MRC
25	มีการประเมินด้านพลังงานหรือไม่ และจะเป็นส่วนประกอบหนึ่งของผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมหรือไม่	จะมีการพิจารณาการประเมินสะสม (Cumulative Assessment) ที่ครอบคลุมทุกด้าน	MRCS จะดำเนินการทบทวนทางเทคนิคประเด็นต่างๆให้ครอบคลุมทุกด้านและปรับปรุงยุทธศาสตร์การพัฒนาเขื่อนพลังน้ำ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในต้นปี พ.ศ. 2562

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
26	เนื่องจากเขื่อนแบบขั้นบันไดได้เปลี่ยนแปลงระบบของแม่น้ำ MRCS และ หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการเก็บตัวอย่างสายพันธุ์ปลาที่ต่างไปจากในอดีตเพื่อทำการออกแบบทางผ่านปลา	-	ความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (TRR) เสนอให้ MRCS พิจารณาการดำเนินงานต่อไปในประเด็นนี้
27	จากผลการสำรวจปลาบางสายพันธุ์มีจำนวนเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับในลำน้ำสาขาตามธรรมชาติ	สำหรับเขื่อนปากแแบงมีการพบสายพันธุ์ปลาประมาณ 100 สายพันธุ์ MRCS ได้จัดทำรายการชนิดของปลาในทุกเขื่อน (ปากแแบง, ไชยะบุรี, หลวงพระบาง) ซึ่งจะมีความสำคัญต่องานออกแบบต่อไป มีความจำเป็นที่จะต้องเก็บตัวอย่างเพิ่มเติม ในทุกเขื่อนควรทำรายการสายพันธุ์ปลาที่สำคัญ (targeted fish species) และแชร์ข้อมูลนี้ให้เขื่อนอื่นๆ MRCS เสนอให้พิจารณาทางผ่านปลาที่เหมาะสมขนาดต่างๆของปลา	ความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (TRR) เสนอให้ MRCS พิจารณาการดำเนินงานต่อไปในประเด็นนี้
28	มีการแสดงข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับผลกระทบทรัพยากรปลาโดยเฉพาะในเขตอพยพแบบเดี่ยว (single migration zone) ในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่าง การออกแบบทางปลาผ่านจะลดผลกระทบต่างๆได้อย่างไร	จำเป็นที่จะต้องมีการประสานงานระหว่างผู้ดูแลการปฏิบัติการเขื่อนต่างๆ (dam operators) ในประเด็นการออกแบบทางปลาผ่าน	ความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (TRR) เสนอให้ MRCS พิจารณาการดำเนินงานต่อไปในประเด็นนี้
29	พื้นที่ตั้งถิ่นฐานใหม่อยู่บริเวณใดและจะแน่ใจได้อย่างไรว่าจะฟื้นฟูความเป็นอยู่แบบเดิมก่อนเริ่มโครงการ	ประเด็นนี้ได้รวมไว้ในเอกสาร รายงานการประเมินผลกระทบทางสังคม Social Impact Assessment: SIA) และรายงานแผนการติดตามและบริหารจัดการทางสังคม (Social Management and Monitoring Plan: SMMP) ซึ่งจะเผยแพร่ในเว็บไซต์ของ MRC เพื่อทำการพิจารณาประเด็นนี้ต่อไป	ความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (TRR) เสนอให้ MRCS พิจารณาการดำเนินงานต่อไปในประเด็นนี้

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
30	MRC ควรเรียนรู้จากบทเรียนที่ผ่านมาของโครงการเขื่อนไซยะบุรี ในวิธีการทบทวนโครงการ	การปรับแก้เอกสารแนวทางการออกแบบ (Design Guidance) จะปรับอ้างอิงจากประสบการณ์เรียนรู้กรณีเขื่อนไซยะบุรี ซึ่งเป็นประโยชน์ในการปรับแก้แบบของผู้พัฒนา (developer)	จากแผนกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าในระยะเวลา 6 เดือน MRCS จะนำบทเรียนรู้จากกระบวนการ PNPCA ก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะกรณีเขื่อนไซยะบุรีไปปรับใช้ และนำร่างเอกสารแนวทางการออกแบบปี 2561 (DG2018) เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดและชี้แจงต่อความเห็นต่อร่างรายงาน (TRR) โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากลายต่อไป
31	มีข้อห่วงกังวลว่าบางประเทศสมาชิกไม่ยอมรับผลการศึกษา Council Study ซึ่งจะส่งผลให้ความเห็นต่อร่างรายงานทบทวนทางเทคนิค (TRR) ในกรณีของปากลายอาจมีการนำผลการศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดนประกอบการพิจารณาในความเห็นต่อร่างรายงาน (TRR)	-	MRCS จะทำการอ้างอิงปฏิญญาเสียมเรียบ (Siem Reap Declaration) ในการพิจารณาประเด็นข้อค้นพบสำคัญจากผลการศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดน ซึ่งรวมไปถึงงานในด้านเทคนิคและนโยบายเพื่อนำไปสู่โอกาสในการพัฒนาแลกเปลี่ยนแบ่งปันประโยชน์ร่วมกัน ข้อเสนอแนะต่างๆเพื่อใช้อ้างอิงในการวางแผนและดำเนินงานของแผนงานในระดับประเทศ โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานของ MRC
32	ควรปรับความเชื่อมโยงของการประชุมปรึกษาหารือระดับประเทศและระดับภูมิภาคในกระบวนการ PNPCA ให้ดีขึ้น	ประเด็นนี้ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของ MRCS แต่ MRCS ก็สนับสนุนกระบวนการนี้ เช่น สนับสนุนงบประมาณในการจัดการปรึกษาหารือระดับชาติให้ดีขึ้น เราร้องขอให้รัฐบาล สปป.ลาว จัดประชุมปรึกษาหารือระดับชาติในขณะที่ก่อนหน้านี้ประเทศที่ยื่นข้อเสนอไม่จำเป็นต้องจัดก็ได้	MRCS จะดำเนินงานอย่างใกล้ชิดกับประเทศสมาชิกในการสนับสนุนกระบวนการปรึกษาหารือระดับประเทศ

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
33	ขอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ ปรึกษาหารือ/การมีส่วนร่วมใน ระดับประเทศของโครงการ ปากลาย	อยู่ในความรับผิดชอบของประเทศ สมาชิก MRCS เพียงแต่จะดูแลในการ ปรึกษาหารือระดับภูมิภาคเท่านั้น	MRCS จะดำเนินงานอย่างใกล้ชิด กับประเทศสมาชิกในการสนับสนุน กระบวนการปรึกษาหารือ ระดับประเทศ และส่งเสริมให้แต่ละ ประเทศขยายขอบเขตการมี ส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ กว้างขึ้นจากกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับ หน่วยงานราชการ
34	ประเทศที่แจ้ง เช่น สปป.ลาว จะพิจารณาประสบการณ์การ เรียนรู้ในโครงการต่างๆที่ผ่านมา อย่างไร	ทั้ง 4 ประเทศได้ทบทวนและได้หารือ บทเรียนรู้ผ่านเวทีหารือร่วมของ MRCS (MRC Joint Platform) ในทุกครั้งจะมี วาระเกี่ยวกับการดำเนินงานตาม ระเบียบปฏิบัติ ซึ่ง MRCS เชื่อว่า ประเทศที่แจ้งได้พิจารณาบทเรียนรู้ ดังกล่าวเช่นกัน	MRCS จะดำเนินการเผยแพร่ เอกสารร่วมกับ LNMC และ MEM อีกทั้งจะพิจารณารวบรวมบท เรียนรู้นี้นำไปสู่การปรับปรุง กระบวนการ PNPCA ให้ดีขึ้น รวมถึง ไปถึงการดำเนินงานในภายหลัง เช่นกัน
36	ขอรายละเอียดแนวทางปลา ผ่านในช่วงการก่อสร้าง ช่อง ทางผ่านปลามีขนาดเล็กกว่าที่ ออกแบบไว้ในโครงการไซยะบุรี	ยังมีเวลาพอในการออกแบบรายละเอียด	ในช่วงกระบวนการปรึกษาหารือ ภายในกรอบระยะเวลา 6 เดือน MRCS จะใช้ TRR ในการเชื่อมโยง และอ้างอิงทางผ่านปลาจาก โครงการไซยะบุรีในการพิจารณา งานออกแบบของโครงการปากลาย
36	เอกสารโครงการได้อ้างอิง ข้อมูลเก่า จะมีการปรับปรุง ข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เช่น ผลการศึกษา Council Study และข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้ทำการ ปรับปรุงแล้วอย่างไร	การศึกษาต่างๆ เริ่มตั้งแต่ปี 2550 ผล การศึกษาลดับสมบูรณ์ (Final Study: FS) ได้รับความเห็นชอบในปี 2558 อย่างไรก็ตามจะมีการปรับแก้/ปรับปรุง ในระหว่างการออกแบบขั้นละเอียด (detailed design)	ความเห็นต่อร่างรายงานทบทวน ทางเทคนิค (TRR) เสนอให้ MRCS พิจารณาการดำเนินงานต่อไปใน ประเด็นนี้ และจะเน้นย้ำให้ใช้ ข้อมูลการศึกษาและเครื่องมือของ MRCS ในการประเมินผลกระทบ ต่างๆของโครงการปากลาย
37	มีข้อเสนอแนะต่อผู้พัฒนาให้ ลงทุนในการเพิ่มพันธุ์ปลาใน ท้องถิ่น กรณีสายพันธุ์ปลา ท้องถิ่นอยู่ในภาวะที่เป็นภัย คุกคาม ผ่านการเพาะเลี้ยง และการเพิ่มปริมาณปลา	-	โดยผ่านกระบวนการการ ปรึกษาหารือในกรอบระยะเวลา 6 เดือนของ MRCS จะพิจารณา ข้อเสนอนี้ใน TRR

	คำถาม ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	คำตอบ	การดำเนินงานขั้นต่อไป
38	จะมีข้อมูลติดตามประสิทธิภาพของทางปลาผ่านของโครงการไชยะบุรีล่วงหน้าก่อนการดำเนินการก่อสร้างโครงการปากลายหรือไม่	จากข้อมูลในเวทีเสวนาครั้งที่ 2 เกี่ยวกับรายงานการปรับปรุงงานออกแบบโครงการไชยะบุรี – ผลงานออกแบบทางปลาผ่าน ออกมาดีมาก จำเป็นที่จะต้องให้ความร่วมมือและขยายระยะเวลาให้มากขึ้น เพื่อทำความเข้าใจถึงประสิทธิภาพในงานออกแบบทางปลาผ่านอื่นๆ	โดยผ่านกระบวนการการปรึกษาหารือในกรอบระยะเวลา 6 เดือนของ MRCS จะใช้ TRR ในการเชื่อมโยงและอ้างอิงทางผ่านปลาจากโครงการไชยะบุรีในการพิจารณางานออกแบบของโครงการปากลาย ในการทำความเข้าใจถึงประสิทธิภาพของทางปลาผ่านในโครงการไชยะบุรีจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาเพื่อการดำเนินงานตามแผนงานติดตามร่วมด้านสิ่งแวดล้อมของ MRC (the Joint Environmental Monitoring Programme: JEM)